

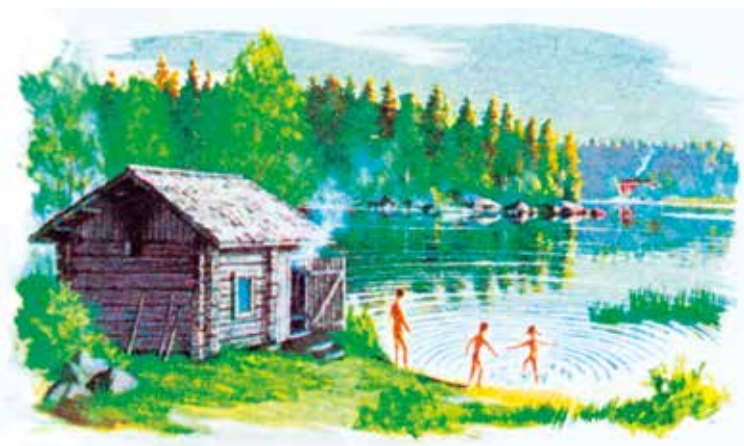
Nro 1 2025

Enäjärvi

Retkiluistelijat Kuva: Irja Storgårds

Kokouskutsu

Enäjärven suojeluyhdistys ry:n VUOSIKOKOUS pidetään lauantaina 26.4.2025, tilaisuus alkaa klo 13.00. Paikkana Taukopaikka Lahnajärvi, Helsingintie 3276, 25420 Lahnajärvi.

Ennen varsinaisen kokouksen alkua Salon kaupungin rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja Janne Ranki pitää esityksen koskien uutta Rakentamislakia ja Salon rakennusjärjestyksen muutoksia. Esitys käsittelee etenkin rantarakentamista ja pieniä ilman rakentamislupaa pystytettäviä rakennuksia sekä rakentajan vastuuta.

Yhdistyksen vuosikokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat. Hallituksen erovuoroiset jäsenet tänä vuonna ovat Rolf Oinonen, Tapio Salokanto, Lea Siivola ja Juho Äyräs.

Kahvitarjoilu
Tervetuloa!
Hallitus

SISÄLTÖ

3	HYVÄ ENÄJÄRVEN YSTÄVÄ
Hannu Lumme
4	RANTASAUNAN RAKENTAMISESTA. BYROKRATIA VÄHENEÄ, RAKENTAJAN VASTUUT KASVAVAT
Rolf Oinonen
5	ENÄJÄRVELLÄ LOMAILEVIEN KÄYTÖSOHJEET
Lea Siivola
6	ENÄJÄRVEN VEDENKORKEUS
7	JOKAISENOIKEUDET LYHYESTI
8	TALVILINTULASKENTAA 60 VUOTTA KARJALOHJALLA JA SUOMUSJÄRVELLÄ ENÄJÄRVEN-PUUJÄRVEN MAISEMISSA
Matti Halttunen
13	SALON JÄRVET-HANKKEEN VÄLIRAPORTTI
Hannu Lumme
16	TOIMITUKSELTA
17	TOIMITUKSELTA
18	TOIMITUKSELTA

www.enajarvi.fi

10. vuosikerta

Kustantaja

Enäjärven suojeluyhdistys ry

Päätoimittaja

Hannu Lumme

Vastaava toimittaja

Helena Olkinuora
enajarvensuojeluyhdistys@gmail.com

Toimituskunta

Erkki Arvola, Heikki Halttunen,
Rolf Oinonen, Tapio Salokanto
ja Lea Siivola

Lehden tarkoitus

Enäjärven suojeluyhdistys ry:n
jäsenjulkaisu.

Taitto ja kuvankäsittely

Premedia Helsinki Oy

Tuotanto

Premedia Helsinki Oy

Kannen kuva

Salmen sillalta helmikuu 2025
Tapio Salokanto

Yhdistyksen kotisivu

www.enajarvi.fi

ISSN 2343-3965

PUHEENJOHTAJAN PALSTA

HYVÄ ENÄJÄRVEN YSTÄVÄ

Kulunut talvi on ollut harvinaisen lauha ja vähäluminen jopa Lappia myöten. Maaliskuun alussa meillä Enäjärven maastoissa ei lunta ole kuin satunnaisissa varjopaikoissa, ja tunnepohjalla ollaan kuin huhtikuussa. Taitavat ensimmäiset leskenlehdetkin jo olla näkyvillä. Vanhoja Enäjärvi-lehtiä selatessani huomaan, että edellinen puheenjohtaja Heikki Halttunen kirjoitti maaliskuussa 2019 samantapaisesta talvesta. Nyt lounaisessa Suomessa olivat sademäärätkin tavallista vähäisemmät. Niinpä kevättulvat saattavat jäädä olemattomiksi, jollei takatalvi enää iske. Vähäluminen talvi vaihtelevine, aika kevyine pakkasineen sopi ainakin retkiluistelijoille, joita on näkynyt mukavasti. Yhdistyksemme Facebook-sivuilla olemme saaneet ihailta jävestämme hienoja kuvakulmia.

Yhdistyksen hallitus hoiti tiimityönä viime 50 v juhluvuoden järjestelyt mallikkaasti ja onnistuneesti. Tämän vuoden vuosikokous pidetään huhtikuun lopulla yhdistyksemme sääntöjen mukaisesti. Olisi hienoa, jos saisimme uusia innostuneita jäseniä mukaan toimintaamme, ja vesistöasiantuntemus on aina eduksi. Olisi tärkeää, että hallituksessa säilyisi laaja näkemys Enäjärven hoidosta ja suojelusta. Jäsenten informointia yritämme jatkuvasti kehittää niin painetun kuin sosiaalisen median kautta. Ja järjestämme taas Enäjärvi-päivän tulevana kesänä jäsentemme iloksi ja informoinniksi.

Hyvää ja aurinkoista kevättä kaikille jäsenillemme!

Hannu Lumme

Enäjärven suojeluyhdistys – Olemme myös facebookissa.

Rantasaunan rakentamisesta. Byrokratia vähenee, rakentajan vastuut kasvavat

Uusi rakentamislaki sallii alle 30 neliömetrin rantasaunan rakentamisen vaikka vesirajaan, mutta vasta kun Salon ja Lohjan kaupungit ovat hyväksyneet uudet rakennusjärjestyksensä. Siihen asti rantarakentamista ohjaa kunnan nykyinen rakennusjärjestys, jossa määrätään rakennuksen etäisyydestä rantaviivasta.

Kuva: Lea Siivola

Sekä lain valmistelija että Kuntaliitto pitää uutta lakia niin vaikeatulkintaisena, että molemmat tahot odottavat eri tulkintanäkemyksen ratkeamista vasta Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä.

Kun rakennusjärjestykset on uusittu ja ne ovat astuneet voimaan, rakentajalle jää edelleen suuret vastuut pienen rantasaunan rakentamisessa: tontilla pitää olla päärakennus, kaavamääräyksiä tulee noudattaa, rakennusoikeutta tulee tontilla olla riittävästi, paloturvallisuusmääräykset tulee huomioida, etäisyydet naapureihin ja teihin tulee tarkistaa, jätevesijärjestelmän on oltava asianmukainen. Jos rakennus soveltuu asumiskäyttöön, se vaatii edelleenkin rakentamisluvan. Asumiskelpoisuuden määritelmänä laissa on kiinteä ruoanlaittoon soveltuva kaas-, puu- tai sähköliesi, vaikka juoksevaa vettä ei olisikaan. Rakennuksen rakenteiden suunnitteluun tarvitaan edelleen myös ammattitaitoista rakennesuunnittelijaa, mikäli rakennus tehdään alusta alkaen itse. Puuston kaataminen uuden rakennuksen alta saattaa myös vaatia luvan.

Ja rakentajan vastuulle jää myös rakennuksen tietojen ilmoittaminen kiinteistöveron piiriin. Enäjärvellä on pikkusaariin pystytetty omin luvun erilaisia rakennelmia, saunojakin – ne eivät uudenkaan lain mukaan tule luvalliseksi, sillä ne eivät täytä esim. rakennuspaikalle vaadittuja pinta-ala vaatimuksia eivätkä päärakennusvaatimusta.

Määräysten vastaisesti rakennetun rantasaunan voi joutua purkamaan tai siirtämään muualle. Valvonta on usein jälkivalvontaa. Määräysten vastainen rakentaminen paljastuu yleensä jossain vaiheessa kuten kiinteistöä myytäessä tai naapurin rakennusvalvontaan tekemän valvontapyyntöä kautta. Kunnat joutuvat lisäämään resursseja neuvontaan. Salon ja Lohjan rakennusvalvonta ohjaa ja neuvoa luvan tarpeen arvioinnissa.

Lähteinä käytetty mm. Salon kaupunkitiedotetta 1/2025, Peruskorjaamisen ja rakentamisen kehittämiskeskus ry, Salon seudun sanomat 29.12 2024. ■

Enäjärvellä lomailevien käytösohjeet

Kesämökillä vietetty aika on meille suomalaisille vuoden kohokohta. Pääsemme silloin nauttimaan luonnonrauhasta ja irtautumaan arjen kiireistä. Mökillä on tärkeää voida ladata akkuja ja nauttia vapaa-ajasta kalastaen, veneillen, saunoen, metsässä kulkien ja viettäen aikaa perheen tai ystävien kanssa – kukin mielensä mukaan. Käyttäytymisemme mökillä vaikuttaa ympäristöömme eli naapurustoomme ja ympäröivään luontoon.

Hiljaisuuden ja luonnon rauhan turvaaminen

Lomailijat tulevat mökille etsimään rauhaa ja hiljaisuutta. Pyri siksi välttämään tarpeetonta melua ja pidä äänenvoimakkuus kohtuullisena, erityisesti iltaisin ja öisin. Vältä kovaaäänistä musiikkia ja muuta meluisaa toimintaa erityisesti klo 22.00 jälkeen.

Hyvät suhteet naapureihin tukevat yhteisöllisyyttä ja tekevät mökkeilystä miellyttävämpää. Tervehdi ystävällisesti ja ”small talkaa”. Ilmoita aina, kun järjestät juhlan tai muita tapahtumia, jotka saattavat aiheuttaa häiriötä. Tämä auttaa välttämään väärinkäsityksiä ja konflikteja.

Jokaisella on oikeus kotirauhaan. Kotirauhan suoja tarkoittaa, että rakennuksiin ja pihapiiriin ei saa tunkeutua ilman lupaa. Tämä koskee myös lähestymistä vesialueen suunnasta eli mökin laituriin ei saa rantautua ilman lupaa, jos se ei ole välttämätöntä. Vesialueelta käsin ei saa myöskään tarkkailla tai valokuvata pihapiiriä tai siellä olevia ihmisiä. Piha-alueen ohi saa kuitenkin kulkea vesistöä pitkin, vaikka kyseessä olisi kapea vesialue.

Valosaasteella tarkoitetaan väärään aikaan, väärässä paikassa tai liian kirkkaana loistavaa keinotekoista valoa. Se häiritsee keskittymistä ja aiheuttaa unettomuutta. Haitallisinta valosaaste on kuitenkin luonnolle ja eläimille. Öinen keinovalo vaikuttaa yöpölyttäjien määrään ja aktiivisuuteen. Keinovalosta kärsivät myös muuttolinnut, joiden suunnistuskyky heikkenee valaistuksen takia. Sammuta siis valot, kun et tarvitse niitä.

Luontoympäristön säilymisen turvaaminen

Jätteen kierrätys ja oikeaoppinen hävittäminen on mökilläkin tärkeää. Lajitele roskat ja käsittele/vie ne asianmukaisiin keräyspisteisiin. Älä retkilläsi luonnossa jätä jätteitä luontoon, sillä se vahingoittaa eläimistöä ja kasvistoa sekä pilaa maisemaa. Suojeluyhdistys on satunnaisesti kerännyt saarista roskia, mm. pressuja, patjoja, kertakäyttögrillejä ja tölkkejä, jotka retkeilijöiden olisi tietenkin pitänyt itse ottaa mukaansa.

Puhdas vesi on arvokas luonnonvara. Vältä turhaa vedenkulutusta. Huolehdi myös, että jätevedet käsitellään

asianmukaisesti, jotta ne eivät pilaa pohjavettä ja Enäjärveä. Käytä ympäristöystävällisiä pesuaineita ja kemikaaleja. Vältä myrkyllisten aineiden käyttöä. Muista, että pienilläkin teoilla on suuri vaikutus ympäristöön.

Älä kaada puita tai muuta ympäristöä tarpeettomasti. Vältä mökkirannan raivaamista turhan avoimeksi. Suojele ympäröivää luontoa ja sen monimuotoisuutta. Älä poimi suojelettuja kasveja tai häiritse eläinten elinympäristöjä. Mökin rantaa ja vesistön pohjaa voit ilman lupaa kunnostaa käsintyökaluilla.

Varmista, että nuotiopaikka tai grilli on turvallinen ja etäällä palavista materiaaleista. Valvo avotulta ja sammuta se huolellisesti käytön jälkeen. Monin paikoin Enäjärvellä rantakallion pinta on särkynyt nuotion vuoksi. Nuotion voi retkellä korvata hyvin nykyajan retkikeittimellä.

Luontokato on todellisuutta Suomessakin. Joka yhdeksäs suomalainen laji on vaarassa kuolla sukupuuttoon. Joka toinen luontotyyppi eli lajien elinympäristö Suomessa on uhanalainen. Kun elinympäristö häviää, katoavat myös siitä riippuvaiset lajit. Suunnanmuutos on mahdollinen, mutta siihen tarvitaan nopeita luonto- ja ilmastotoimia. Auta suojelemaan korvaamatonta elämän verkkoa.

Enäjärveä koskevat erityispiirteet

Enäjärven vesialueen kaikilla osilla on 10 km/h nopeusrajoitus. Nopeusrajoitus koskee niin moottoriveneitä kuin vesiskoottereita. Nopeusrajoitus on säädetty järven herkän luonnon suojelemiseksi. Lisäksi Enäjärvi on monin osin kapea, ja kovavauhtinen ajelu aiheuttaa häiriötä eläimistöille ja ranta-asukkaille melun sekä aaltojen muodostumisen kautta. Nopeusrajoitus perustuu Uudenmaan ja Turun ja Porin lääninhallitusten päätökseen 28.7.1993.

Enäjärvellä on lukuisia saaria, jotka ovat vain pieneltä osin rakennettuja. Näillä pienellä saarella ja kareilla pesivät kuikat. Kuikka hylkää helposti poikasensa, jos sitä häiritään. Tällaisille pikku saarille ei pidä siitä syystä nousta huhtikesäkuun välisenä aikana.

Enäjärven saarista Latosaari, jossa on yksi mökki, on rauhoitettu rakentamiselta kaavoituksella. Yksipuinen on rauhoitettu. Sinne ei saa mennä eikä lintuja ja niiden pesintää saa häiritä huhtikuun – elokuun välisenä aikana. Lintuja voi tarkkailla etäämmältä.

Ruissaaren pohjoispäässä on monena vuotena ollut kalasääsken pesä. Sinne ja myöskään sen viereiselle saarelle ei pidä nousta alkukesästä, jotta ei kalasääsken pesintä häiriinny. Sen maa-alueen omistaa Salon kaupunki, joka miettii mitä alueelle pitää tehdä.

Enäjärvellä liikkuu myös muutama saunalautta. Niitä ei pidä ankkuroida lintukarien viereen eikä myöskään liian lähelle kesämökkejä, eikä jätevesiä saa tietenkään päästää Enäjärveen.

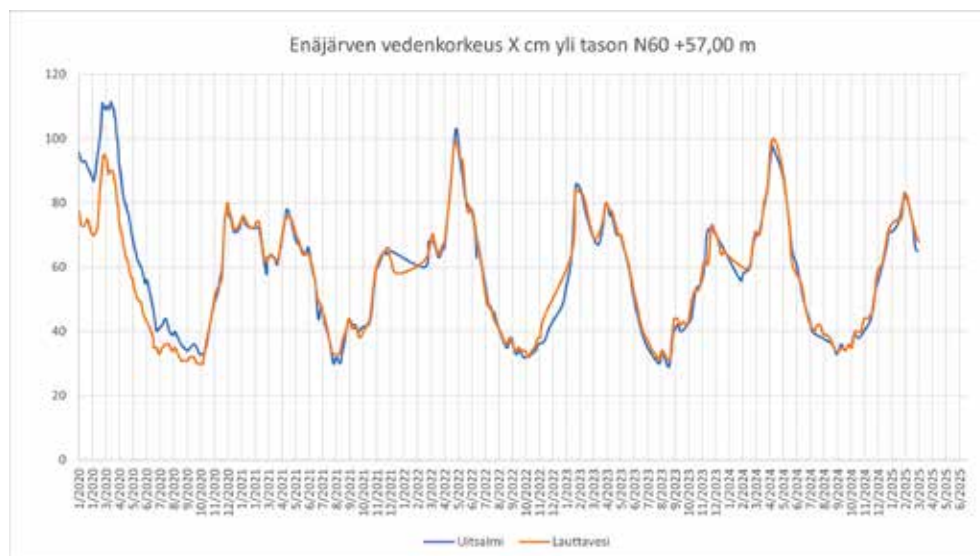
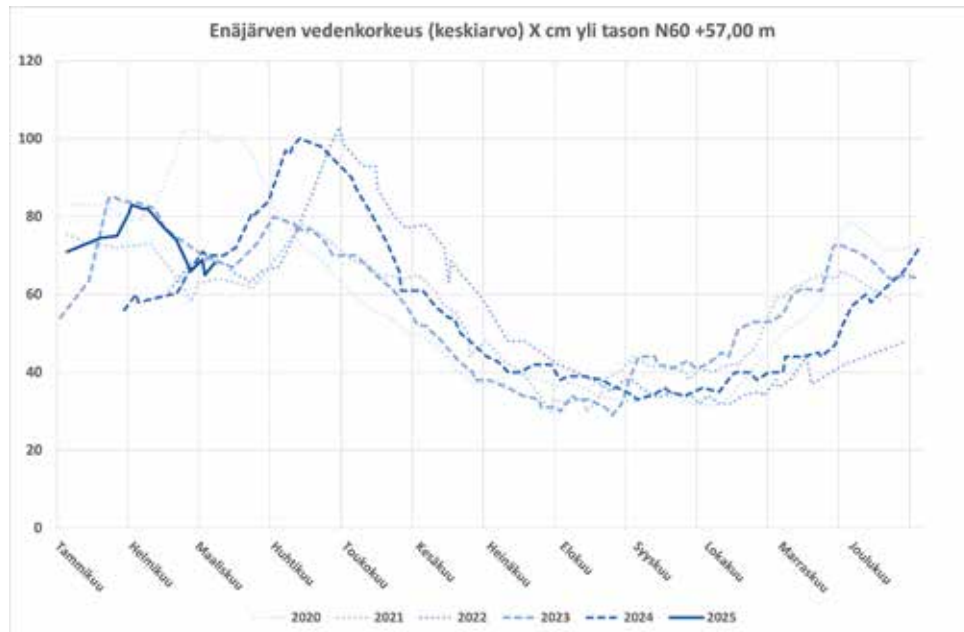
Loppupäätelmä

Yhteisöllisyys ja luonnon kunnioitus ovat avainasemassa, jotta Enäjärven alue pysyy viihtyisänä ja rauhallisena paikkana kaikille loma- ja vakiasukkailla.

Ohessa ikivanha loru ja jokaisenoikeudet lyhyesti Suomen ladun sanoin

*Älä tallaa nurmikoita
älä puuta vahingoita
älä parjaa, älä pauhaa
älä riko luonnon rauhaa
älä tärwää mikk' on somaa
vaali, suojaa toisen omaa.*

Enäjärven vedenkorkeus

Vedenkorkeuskäyrät pohjapadon rakentamisen jälkeen osoittavat, että järven luusuaan rakennettu pohjapato toimii. Tarkempaa tietoa löytää halutessaan nettisivuiltamme www.enajarvi.fi

JOKAISENOIKEUDET LYHYESTI

SAAT

- liikkua jalan, hiihtäen tai pyöräillen muualla kuin pihamaalla ja erityiseen käyttöön otetuilla alueilla, kuten viljelyksessä olevilla pelloilla ja istutuksilla
- teltailla ja oleskella tilapäisesti siellä missä liikkuminenkin on sallittua
- poimia luonnonmarjoja, sieniä ja kukkia
- onkia ja pilkkii
- liikkua vesillä ja jäällä

ET SAA

- aiheuttaa häiriötä tai haittaa toisille, luonnolle tai ympäristölle
- häiritä lintujen pesintää ja riistaeläimiä
- kaataa tai vahingoittaa puuta
- ottaa sammalta, jäkälää, maa-ainesta tai puuta
- häiritä kotirauhaa
- roskata
- ajaa moottoriajoneuvolla maastossa
- kalastaa ja metsästää ilman asianomaisia lupia

JOKAISENOIKEUDEN

- käyttö kuuluu kaikille Suomessa asuville ja oleskeleville
- käyttöön ei tarvitse lupaa tai suostumusta
- käyttöä ei saa perusteettomasti estää
- käytöstä ei saa periä maksua
- käyttö ei saa aiheuttaa vähäistä suurempaa haittaa tai häiriötä
- käyttö ei koske piha-alueita, viljelyksiä ja muita erityiseen käyttöön otettuja alueita
- käyttö erilaisilla luonnonsuojelualueilla tulee aina tarkistaa, sillä siinä saattaa olla rajoituksia

Kuvat: Juha Sihto

Talvilintulaskentaa 60 vuotta Karjalohjalla ja Suomusjärvellä Enäjärven–Puujärven maisemissa

— TEKSTI MATTI HALTTUNEN —

Valtakunnalliset talvilintulaskennat, jotka aloitettiin 1950 -luvun puolivälissä, ovat 70 vuoden aikana paljastaneet, että talvilinnustomme on merkittävästi muuttunut viime vuosikymmeninä. Menestyneitä lajeja on ollut enemmän kuin taantuneita. Noin puolet yleisimmistä 100 talvilinnustamme on runsastunut ja kolmasosa taantunut. Suhteellisen harvojen lajien kanta on pysynyt ennallaan. Tähän kehitykseen ovat vaikuttaneet ihmisen aiheuttamat ympäristömuutokset kuten muutokset lintujen talvisessa ravinnonsaannissa, elinpaikkojen määrissä ja laadussa, suojelussa ja metsästyksessä. Talvi-ilmaston lämpenemisellä on ollut ja jatkossa tulee olemaan entistäkin huomattavampi merkitys.

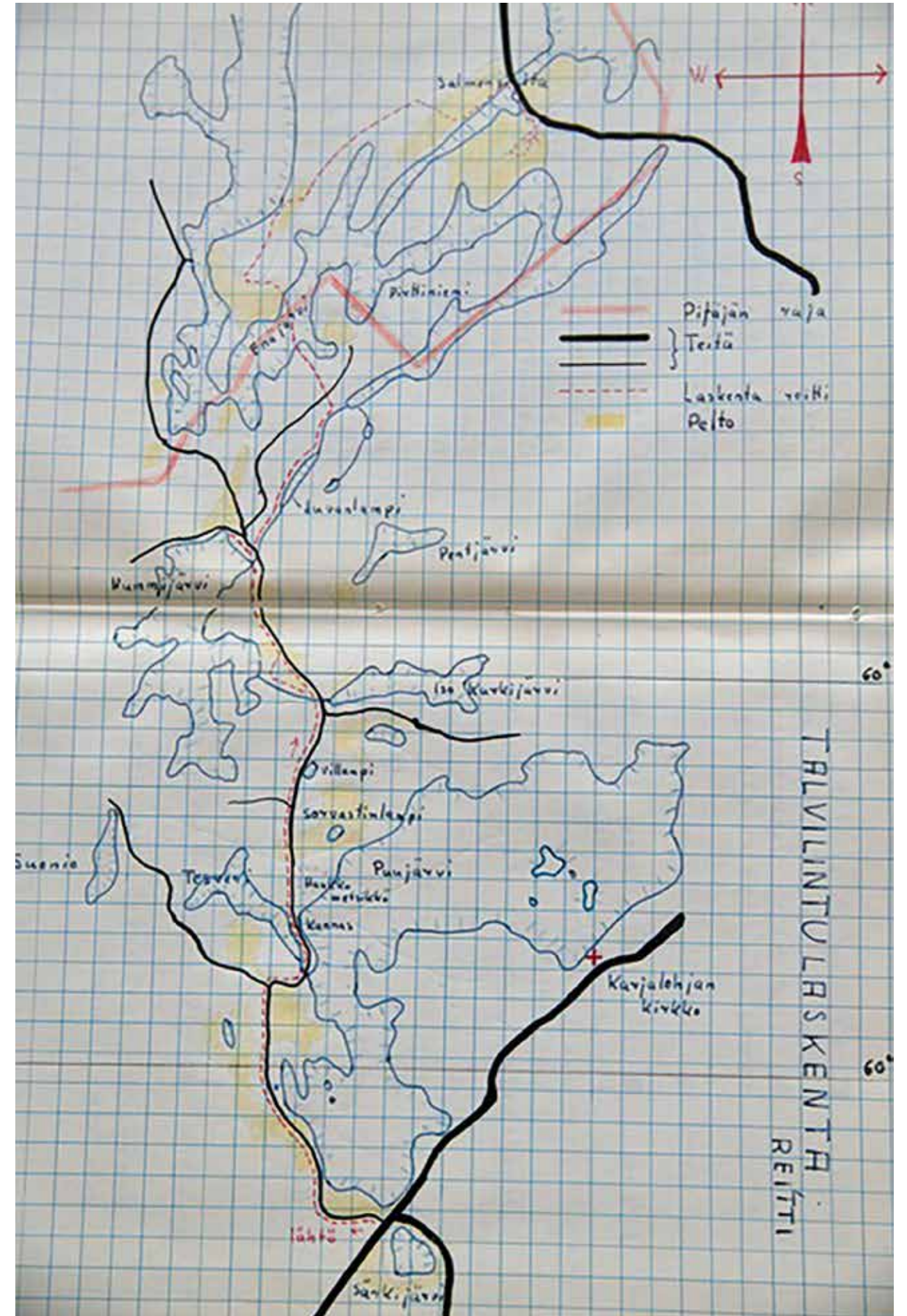
Innokas lukioaikainen lintuporukkamme, johon itseni lisäksi kuuluivat veljeni Heikki sekä Timo ja Jussi Helske, perusti vuodenvaihteessa 1961/1962 oman talvilintulaskentareitin. Sen alkupisteeksi tuli Karjalohjalla Särkiän kylätaajama, josta reitti kulki Puujärven etelä- ja länsipuolelta Tesvärin kannaksen kautta Nummijärvelle Torppiin ja siitä koko Myllyjoen varren Enäjärven luusuaan Lauttavedelle. Tästä ylitettiin Pirttiniemen korkea ja jyrkkä harjanne Enäjärven rantaan Kiviniemen kohdalle ja siitä järven yli Vanhatalon kautta Salitun-, nykyisin Ihantolantietä pitkin Salmen pelloille ja sillalle. Tästä pääsi sitten pitkän odotuksen jälkeen bussilla kaupunkiin. Reitin pituus on 15 km ja sen nimeksi tuli Luomuksen tietokantaan *Särkijärvi*.

Reitin perustana oli se, että kesäpaikkamme sijaitsivat Suomusjärven Salitussa Enäjärvellä ja Karjalohjan Puujärvellä ja reitin molempiin päihin oli jonkinlainen bussiyhteys, mikä tuohon aikaan oli välttämätöntä, että reitti ylipäänsä voitiin perustaa. Reitti oli alkuperäisenä liian vaativa lyhyen valoisin ajan ja liikavaikean reitinvalinnan vuoksi. Pirttiniemen raskaasta ylityksestä suksilla syvässä, pahimmillaan jopa vyötäröön saakka ulottuvassa lumessa oli aikaa myöten pakko luopua, mutta tämä jäi ainoaksi varsinaiseksi reittimuutokseksi. Toinen

hankaluus oli odottamaton: järvi ei jäänyt kukaan enää joka vuosi turvallisesti ylittämään ja oli joskus rannoista osittain aukikin. Tämän vuoksi laskenta tehtiin vain vuodenvaihteen talvilaskentana alkuperäisen konseptin mukaan, eikä voitu suorittaa myöhemmin mukaan tulleita ns. syyslaskentaa alkutalvesta eikä kevtälaskentaa lopputalvesta. Näin olisi saatu täysi kuva reitin talvilinnustosta ja sen muutoksista koko talvikauden aikana, mutta se jäi saavuttamatta. Reitti vedettiin loppuvuosina kahdessa osassa samana päivänä. Viimeinen laskenta tehtiin 2022/2023 ja se oli 61. laskentakerta. Lajeja kertyi yhteensä 66.

Reitin ensimmäinen laskenta 1961/62 oikein lumisena talvena oli mahtava kokemus, joka innosti sitten jatkamaan 60 vuotta. Tulos ylitti odotukset, parhaina silloin kovat havainnot: taviokurna 60, koskikara 10, harmaa-päätikka 1, kanahaukka 1, teeri 85, peltopyy 3.

Kuuden vuosikymmenen kuluessa Särkijärven reitti on kokenut kaikilla mittareilla todella suuria muutoksia, jotka sinänsä ovat kertautuneet koko Suomessa. Reitin varren kaikki vanhat metsät ovat kadonneet ja niiden tilalla on eri ikäistä taimikkoa, kasvatusmetsää ja hakkuuaukkoja. Maaseutu on autioitunut ympärivuotisista

Laskentareitin piirroksen tehnyt Timo Helske

asukkaista ja entisenmallinen maanviljely karjoineen, viljelyksineen, talousrakennuksineen ja latoineen on loppunut. Talot ovat vapaa-ajan viettoa varten. Entiset kerrassaan mainiot lintujen ruokinnat ovat myös pääsääntöisesti loppuneet tai ainakin pahasti hiipuneet.

Tällaisilla perustavaa laatua olevilla muutoksilla on ollut suuria vaikutuksia talvilinnustoonkin. Ensinnäkin *vanhojen metsien* lintukanta on romahtanut. Paljon esillä ollut *hömötiainen*, ennen Suomen neljänneksi runsain lintulaji, jota aluksi 1960-1970 luvulla havaittiin enimmäkseen 44 ja säännöllisesti 30-40 yksilöä yksilöä, on kadonnut melkein kokonaan ja jokunen nollavuosikin oli kirjattava. *Töyhtötiainen* on vähentynyt lähes samaa tahtia, mutta on selvinnyt kalliomänniköissään paremmin. Myös *hippiäinen* ja *puukiipijä* ovat vähentynyt ennen kaikkea vanhojen kuusikoiden kadottua. *Metsoja* sattui reitille vielä 1960 luvulla, mutta ei enää vuosikymmeniin. Ennen niin runsas *teeri* kanta on myös huvennut olemattomiin. Hyvä jos laskentaan sattuu jokunen teeri, entisiin isoihin parviin ei varmasti ole paluuta. *Pyy* on säilyttänyt asemansa paremmin taimikoissa ja nuorissa metsissä, mutta senkin kanta vaikuttaa supistuneen. Metsäkadosta huolimatta *palokärki* on runsastunut samoin kuin *käpytikka*, joka tulee toimeen kaikenikäisissä avoimissakin metsissä ja metsiköissä ja käy mielellään lintulaudalla. Myös vaellusvuosina käpytikkojen määrä on noussut. Ennen harvinainen *harmaapäätikka* on niin ikään yleistynyt näyttäytyen silloin tällöin kaksinkin kappalein. Kovin vähälukuinen *pikkutikka* näyttäytyy nykyisin selvästi harvemmin.

Vielä huonommin on käynyt *maatalouskulttuuriin* sidotun *varpusen*. Parhaina vuosina varpusia löytyi runsas 100. Tästä varpuskanta hiipui tasaista tahtia, viimeiset havaittiin 2008 eli toisin sanoen varpunen on ”kuollut sukupuuttoon”. Se ei yksinkertaisesti pärjää nykymuotoisella maaseudulla. Sen on hämmästyttävällä tavalla korvannut ”tyhjistä ilmaantunut” pienempi serkku *pikkuvarpunen*. Tämä muutos on todennäköisesti nopein ja rajuin koko linnustomme viimeaikaisessa kehityksessä. Myös *keltasirkku* on kärsinyt samoista syistä. Parhaina vuosina niitä havaittiin jopa 200 yksilön suurparvissa, mutta nykyisin se on aivan vähälukuinen. Niitä saattaa kuitenkin kertyä mukavastikin, jos hevosia on sopivasti ulkoaitauksessa.

Satunnaistalvehtijat *peippo* ja *järripeippo* ovat myös menneen talven lumia. Puimatta jäänyt rypselto olisi koppanokille hyvä hokut, jos sellaisia vain olisi. Heinäladoista riippuvaiset *peltopyyt* katosivat reitin varrelta Nummijärvellä ja Salmessa jo 1960 luvulla. Sen ajan istutus *fasaanit* joutuivat aikaa myöten surman suuhun eikä uusia ole ilmaantunut samoin kuin ei *kesykyhyhkyjä*kään. Varislinnuista *varis*, *naakka*, *harakka* ja *närhi* ovat säilyttäneet hyvin asemansa talvisessa maalaismaisemassa. Sen sijaan *korppi* on yleistynyt

valtavasti sopeuduttuaan mainiosti ihmisasutuksen piiriin ja hyödyttyään kaatopaikoista ja metsästyksestä. Suurin kertymä on ollut 25 lintua.

Muitakin syitä tiettyjen lajien vähenemiseen on. Ennen niin runsas *viherpeippo* on jo pitkään kärsinyt trikomo-noosi -viruksesta, joka on vähentänyt lintuja jopa yli 90 %. Entiset jopa 160 yksilön määrät ovat sulaneet vain joihinkin lintuihin. Toinen vaarallinen lintulautojen kautta leviävä tauti on salmonella, joka iskee herkästi myös *punatulkkuun*. Sen kannat vaihtelevat muutenkin suuresti lajin laajan liikkuvuuden vuoksi. On siis äärimmäisen tärkeää pitää lintulaudat puhtaina. Ruokintalaudan vieraista voi tehdä sen yleishavainnon, että erityisesti sinitäinen on se laji, jonka kanta on moninkertaistunut viime vuosikymmeninä. Tämä näkyy myös laskentatuloksissamme selvästi. *Talitiainen* on pitänyt hyvin pintansa kärkilajistossa. Ruokinnoilla käy myös *kuusitiais*ia ja viime aikoina joskus myös *pyrstötiaisia*, joihin useimmiten törmää kuitenkin reitin taimikoissa ja metsänreunoilla. Myös korea *tikli* on uutena tulokkaana vakiinnuttanut asemaansa.

Oman ryhmänsä muodostavat ns. marja- ja vaelluslinnut, joita voi esiintyä massoittain hyvinä pihlajanmarjavuosina ja kuusen, koivun ja lepän siemenvuosina. *Räkättirastaita*, *tilhiä*, *urpiaisia*, *vihervarpusia* ja *punatulkkuja* on joinakin laskentakertoina havaittu 50-300 yksilön verran. Kunnon rysäystä ei ole sattunut kohdalle kertaakaan, vaikka lähimaakunnissa olisi liikkunutkin kymmeniä tai jopa satoja tuhansia lintuja kuten vaikkapa tänä talvena. Sen sijaan *mustarastas* on ehkä monestakin syystä vankistanut asemaansa säännöllisenä talvehtijana ja silloin tällöin on mukana ollut jokunen *kottarainenkin*. *Pikkukäpylinnun* esiintyminen taas riippuu kuusen siemensadosta. Hyvinä käpyvuosina on havaittu enimmillään muutama kymmen kävynpurijaa.

Talvien leudontuessa tänne jää talvehtimaan entistä enemmän karaistuneita vesilintuja. 1960 - 1970 luvuilla reitille sattui vain jokunen *sinisorsa*, *telkkä*, *tukkasotka* tai *isokoskelo*. Muusta ei voinut haaveillakaan. Nyt *laulujoutsen* on kutakuinkin säännöllinen retkilaji 2 – 16 yksilön rajoissa. Täysin poikkeuksellinen oli vuodenvaihde 2015/2016, jolloin viivyttelevät joutsenet rysäyttivät kunnan tyhjennysmuuton pakkasten tieltä. Reitillemmekin osui peräti 74 joutsenta ja lisäksi 18 *kanadanhanhea*. Vuodenvaihteessa 2011/2012 Enäjärven isoselkä oli avoinna. Salmen sillalta näkyi peräti 105 *isokoskeloa* Arkkukarin edustalla. Lisäksi havaittiin muutama telkkä ja 24 *kalalokkia*, joita ei montakaan kertaa ole nähty. Isokoskeloista on toinenkin iso 51 yksilön kertymä. Puujärvellä on havaittu kerran myös *alli* ja *harmaalokki*. Peräti kaksi kertaa on reitille osunut myös *harmaahaikara*, mikä hyvin kuvaa talvien huimaa leudontumista.

Mutta on yksi laji, joka on talvien lämmetessä vähentynyt romahdusmaisesti. Tämä on Enäjärven laskujoessa eli Myllyjoessa talvehtiva *koskikara*. 1960 -70 luvuilla karoja oli Myllyjoella aina kymmenkunta, jopa 15 yksilöä, ja hirmutalvena 1965 peräti 21 lintua. Muutama kara saattoi talvehtia myös muualla (Kurkijärven laskuoja). Viimeisinä vuosina löydettiin kuitenkin töin tuskin vain 1-2 lintua. Pääsyynä lienee se, että koskikaroilla, joita tulee Kölin vuoristo- ja tunturialueilta tuhansittain Suomeen talvehtimaan, on nykyisin tarjolla entistä paljon enemmän koko talven sulana pysyviä puroja ja ojia. Pitäisi myös selvittää, tuleeko Köliltä ylipäänsäkään entisiä määriä koskikaroja Suomeen asti, vai talvehtivatko ne lähempänä pesimäalueitaan. Muitakin syitä saattaa olla, esimerkiksi Myllyjoen keskiosan rantojen rehevöityminen ja osittainen umpeenkasvu.

Petolinnun kohtaaminen on aina mieltäkohottavaa, varsinkin talvilintulaskennassa, jossa lajeja on vähän. Niitä ei nähdä joka kerta. Peruspetoja ovat takavuosina olleet *kanahaukka* ja *varpushaukka*. Parhaimmillaan reitillä on havaittu kaksikin varpushaukkaa. Viime vuosina laskentaan on sattunut *merikotka*, kerralla peräti kolme kotkaa Puujärven jäällä ja yksi Salmessa. Nykyisin merikotkan tapaa kesät-talvet usein alueellamme. Kerran on havaittu paljon harvinaisempi *maakotka* ja samoin kerran *hiirihaukka*, *lehtopöllö* ja *hiiripöllö*. Vaikka ei petolintu olekaan, taitava myyrän- ja pikkulinnunpyydystäjä *isolepinkäinen eli lapinharakka* on myös havaittu useita kertoja, pari kertaa kaksikin yksilöä. Isolepinkäisiä talvehti Etelä-Suomessa hyvinä myyrävuosina monien myyristä riippuvaisten haukkojen ja pöllöjen tavoin.

Vuosikymmenten aikana on tavattu myös joitakin harvinaisia tai vähälukuisia lajeja. Ehdottomasti harvinaisin lintu on Timon löytämä *viitatieäinen* Särkijärven ruokinnalta 2.1.2011. Hömötiaista kovasti muistuttava viitatieäinen ei pesi Suomessa, vaan lähinnä Virossa ja Ruotsissa. Se on kuitenkin tavattu täällä kolmisensataa kertaa, pääasiassa vain muutaman ison vaelluksen yhteydessä – niin kuin tämäkin lintu. Monet bongarit kävivät katsomassa Timon tiaista. Lounaisessa Suomessa harvinainen *valkoselkätikka* on havaittu kaksi kertaa Nummijärvellä-Myllyjoella ja kerran Salmen sillankupeessa. Vielä voi mainita havainnot *kirjosiiplikäpylinnusta* ja *tundraurpiaisesta*. Myös kerran havaittua *peukaloista*, *punakylkirastasta* ja *uuttukyyhkyä* voi pitää poikkeuksellisina talvehtijoina sisämaassa. *Pähkinähakista*, joka pesii Karjalohjalla pähkinälehtojen liepeillä ja on varsin vähälukuinen, kertyi havaintoja hyviltä metsäruokinnoilta.

Laskentareitille on sattunut myös koko joukko nisäkkäitä. Näistä ehdottomasti parhaat havainnot koskevat *saukkoa*. Timo näki Nummijärvellä sauikkoemon kahden poikasen kanssa ja lisäksi on havainnot yksinäisestä

saukosta Enäjärven luusuassa ja Salmen Uitissa. Jokunen *hirvi*, *valkohäntäkauris*, *metsäkauris*, *rusakko*, *orava* ja *kettu* on vuosien varrella sattunut reitille ja kerran on löytynyt lumihangesta jäätyneenä *maamyyrä* ja *sammakko*.

Laskentakertoja: 61
Lajeja: 66
Lajien min. ja max. 14 - 31
Yksilöiden min. ja max. 212 - 1036

Timo Helske laskentaretkellä 1967, Kuva: Heikki Halttunen

ENÄJÄRVEN SAHA KY

Sahattua, höylättyä ja kyllästettyä puutavaraa.

Sahamaantie 55, 09120 Karjalohja

Simo Westerlund

0400 470766

Kiskon

Sähkötyö Oy

Puh. 045 112 5452

Arto Alho

J-P TUOMINEN

PUTKITYÖT

0400-772798

HORTI

HERTTUA

Makua Puutarhasta

KARJALOHJAN SIVUAPTEEKKI

Keskustie 44, Karjalohja

Puh. 0440 355 175

Avoinna

ma-ti 9-16

ke 9-17

to-pe 9-16

TEKSTI HANNU LUMME

Salon järvet- hankkeen väliraportti

Salon järvet- hanke etenee varsin mukavasti. Suurin osa selvityksistä on vielä edessä tämän ja seuraavan vuoden aikana. Hankkeen vetäjät kävivät viime syksyllä mittaamassa Enäjärvelle laskevia ojia kertaalleen. Hanketta koordinoiva Tobias Henriksson Lounais-Suomen vesiensuojeluyhdistys ry:stä kertoo, että seuraava ojamittauskierros alkaa heti kun sekä lumi että maa on ehtinyt sulaa, joten näillä keleillä tämä tapahtuu mahdollisesti vielä maaliskuun aikana. Enäjärven osalta hankkeen tavoitteena on saada aikaan kattava kuormitusselvitys. Ohessa Tobias Henrikssonin meille lähettämä väliraportti karttoineen.

Väliraportti, Enäjärvi 21.2.2025

Enäjärven valuma-alueen merkittävimpien ojien virtaamat mitattiin 21- 22.10.2024 ja samalla ojista otettiin vesinäytteet. Tämä on osa järven kuormitusselvitystä, jonka perusteella osataan paremmin päätellä mitä ojia pitkin ravinteet tulevat, sekä kuinka paljon. Tämä taas mahdollistaa sen, että voimme ehdottaa mahdollisimman tehokkaita toimenpiteitä järvelle.

Ojien virtaamat vaihtelevat tunnetusti paljon viikkojen, ja etenkin vuodenaikojen, välillä, joten näitä kierroksia tullaan tekemään ainakin kolme kappaletta. Näin saadaan toivon mukaan luotettavampaa dataa aikaiseksi. Tässä voisin kuitenkin esittää ensimmäisen mittauskierroksen tulokset (taulukko 1 ja kuva 1).

Ravinteiden vuosittaisia kilometrejä ei kannata liikaa tuijottaa, sillä ne osoittavat vain sen hetkistä tilannetta. Ojia pystyy sen sijaan hyvin vertaamaan keskenään. Kuten oli odotettua, suurimmat ravinnekuormat saapuivat suurimpia ojia pitkin; Enäjärvi 1 sekä 3 (kuva 1). Enäjärvi 1 tulee pohjoisesta ja saa alkunsa Lahnajärvellä. Suomensjärven vedet liittyvät tähän matkan varrella. Lahnajärven pohjoispuolen maaperä koostuu enimmäkseen kalliomaista, hiekasta sekä hienosta hietasta. Lahnajärven ja Suomensjärven ympärillä on taas jonkin verran savimaita, mitkä on myös viljelty. Enäjärvi 3 saapuu Enäjärveen kaakosta ja sen valuma-alue koostuu suureksi osaksi viljellystä savimaasta mutta alueella on myös isohko ojitettu sara-, ja rahkaturvesuo nimeltään Lohnassuo.

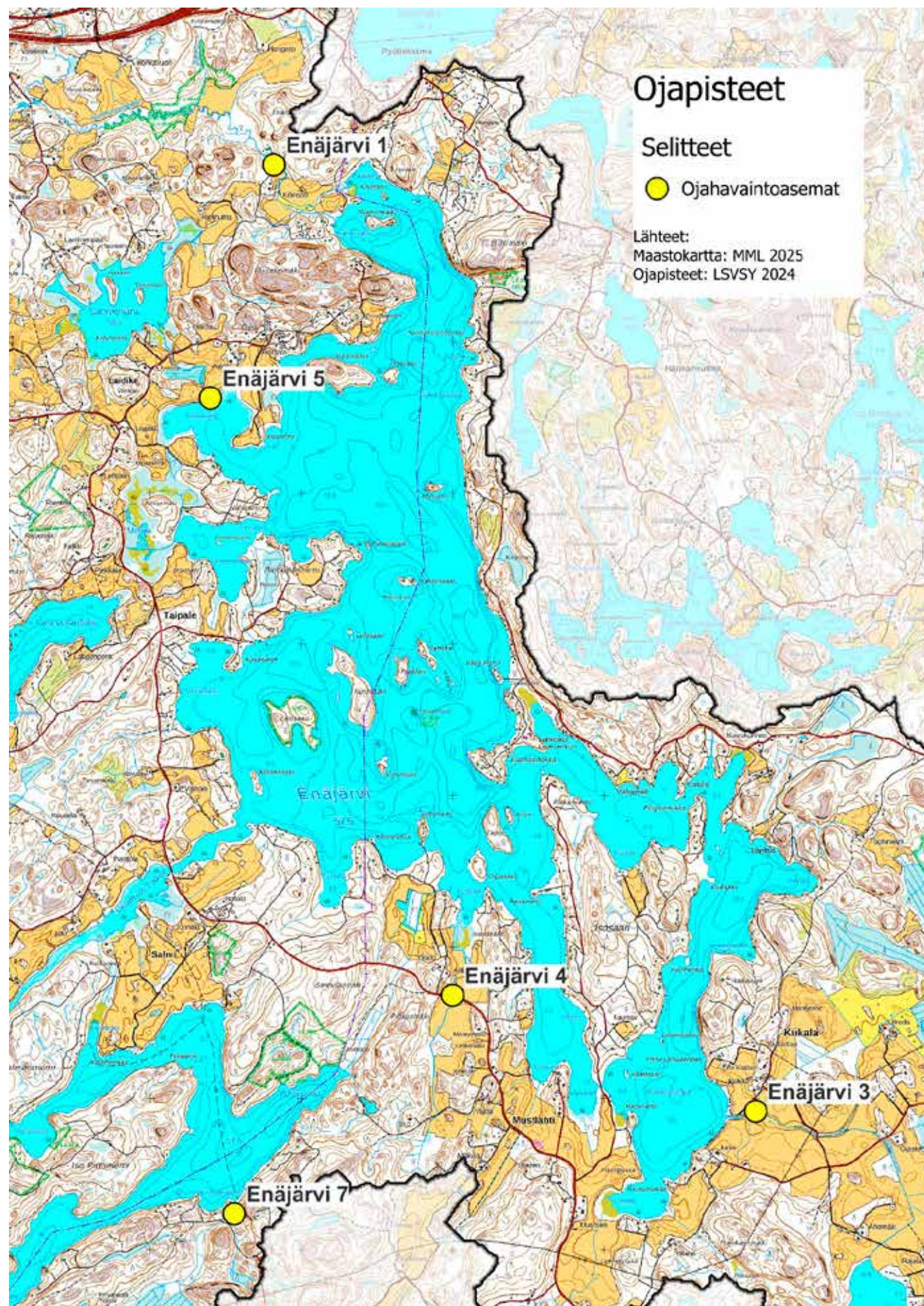
Enäjärvi 5 on mielenkiintoinen kohde, sillä viereisen Lammenjärven ja Enäjärven välissä on tässä kohtaa rakennettu keinotekoinen kosteikko/laskeutusallas, jossa Lammenjärvestä virtaava vesi hidastuu.

Veseliöt ovat sopeutuneet elämään vesissä, joiden pH-arvo on 6-8. Suomen vesistöjen pH on yleensä 6,5-6,8, joten Enäjärvi 4:n pH 4,9 on huomattavasti hapan. Enäjärvi 1 ja 5:n vesi on taas emäksikästä.

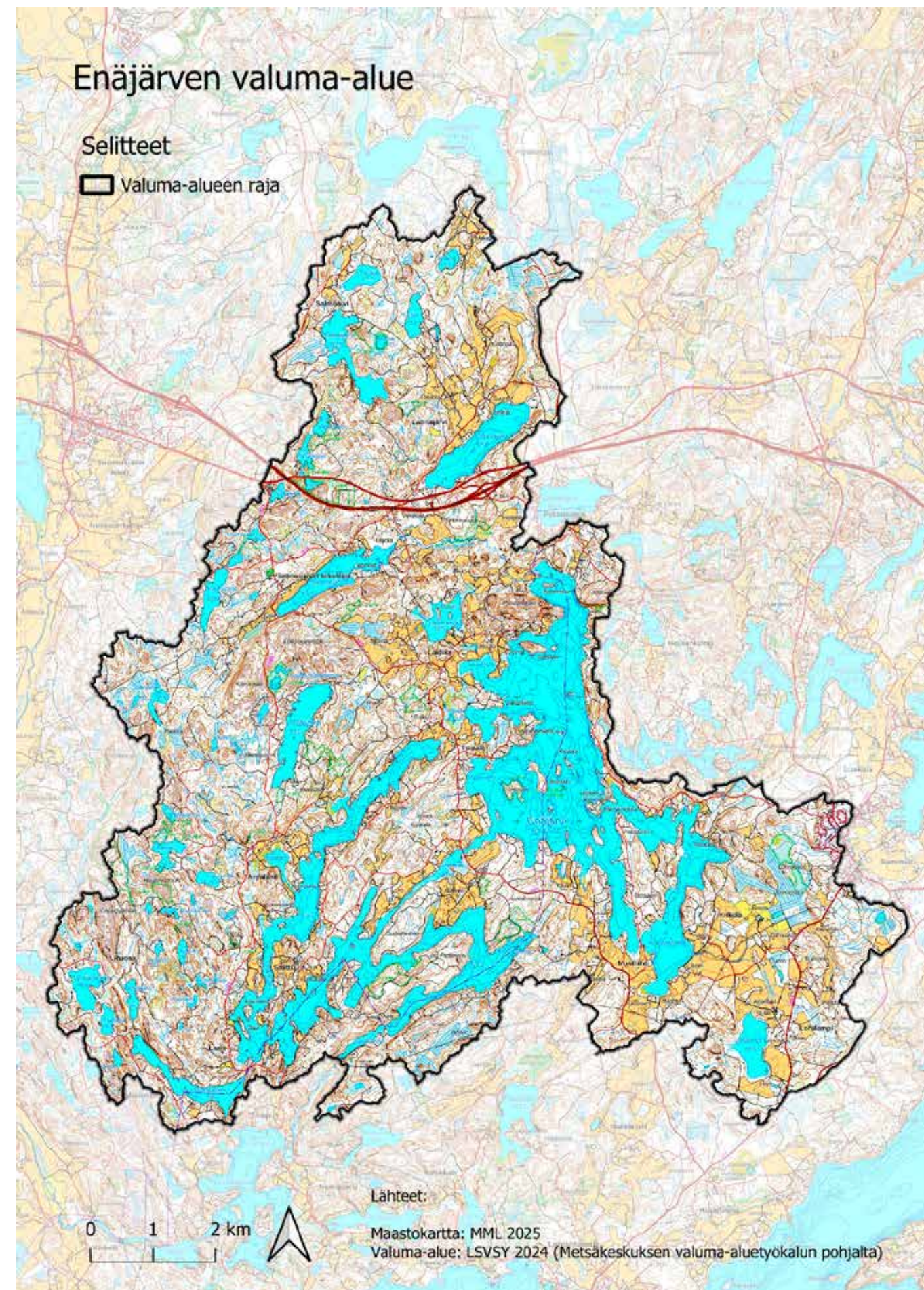
Alempana löytyy karttoja järven valuma-alueen maaperästä sekä maankäytöstä. Nämä auttavat meitä arvioimaan valuma-alueen riskialueita sekä tulkitsemaan tätä kuormitusdataa. ■

Taulukko 1. Ensimmäisen ojakierroksen tulokset, 21- 22.10.2024. Ojapisteiden sijainnit näkyvät kuvassa 1.

Ojapiste	Virtaama m3/s	pH	Sameus FNU	Ka 0.4 mg/l	Kok. N µg/l	Kok. P µg/l	N kg/vuosi	P kg/vuosi
Enäjärvi 1	0,0972	7,4	2,9	2,5	560	31	1700	95
Enäjärvi 3	0,0586	6,7	4,7	5,6	1200	50	2200	92
Enäjärvi 4	0,0015	4,9	2,2	2,4	1400	34	66	2
Enäjärvi 5	0,0194	7,3	4,2	2,7	870	46	530	28
Enäjärvi 7	0,0054	6,5	15	17	1400	120	240	20

Kuva 1. Ojapisteet

Rauhattomuutta

Viime kesän ja syksyn aikana yhdistykseen tuli useita valituksia Sammatissa vapaa-ajan asunnossa tapahtuvasta majoitustoiminnasta, sen aiheuttamista melu- ja liikennehäiriöistä. Yhdistys yritti tavoittaa paikan omistajaa löytääkseen kaikkia osapuolia tyydyttävän ratkaisun. Tapaamista ei saatu järjestymään, joten häiriöalueen mökkiläiset kääntyivät kaupungin puoleen, jonka rakennusvalvonta onkin aloittanut ongelman ratkomisen.

Valituksissa tuotiin myös esille mainostetun nopean moottoriveneen ja majoittujien itse tuomien veneiden aiheuttamat häiriöt ja vaaranpaikat uimareille ja lintupoikueille. ■

Oikaisu Enäjärv- lehden numerossa 2/2024 olevaan juttuun Enäjärven sahasta

Artikkelin viimeinen kappale luki:
"Sahan toiminta jatkuu edelleen Juho Kärkkään voimiin, muualta tuotua puutavaraa on myynnissä ja erikoishöyläys jatkuu."

Korjaus:
Sahan toiminta jatkuu edelleen Simon johdolla, hänen vaimonsa Deilinan tuella ja nuoren taitavan työntekijän Juho Kärkkään voimalla.

Mustikkarinne

Kukkaverstas, konsertit ja ohjelmalvelut
Kalastusluvut ja Enäjärven suojeluyhdistyksen tuotteet Kukkalaiteet ja musiikki kesän juhliin tilauksesta Vesikarintie 30,
Suomusjärvi p. 044 513 8321
www.mustikkarinne.fi

KAI LÖNNQVIST
KAIVUU- JA MAANSIIRTOTYÖT
KIVIAINESTOIMITUKSET
050 345 1817

Jäsenyys

Hallitus on pitkään valmistellut jäsenrekisterin ajan tasalle saattamista ja nyt se on toteutettu. Rekisteristä on vuoden alusta poistettu jäsenet, jotka eivät kahteen vuoteen ole maksaneet jäsenmaksuaan. Syitä maksamatta jättämiseen on tietysti monia, sukupolvenvaihdot ja paikan myynti ym. Usein jäsenet ilmoittavat poisjäännistään mikä helpottaa rekisterin ajan tasalla pitoa. Epäselvissä tapauksissa asiasta voi kysyä yhdistyksen sihteeriltä. ■

Eläimistö

Muikkukanta on muutaman pohjavuoden jälkeen vahvistumassa. Joissain paikoin Ylä-Enäjärvellä syksyn muikkusaa- liit olivat jo varsin hyviä. Minkkejä liikkuu rannoilla edelleen. Saukko karkottaa minkit alueeltaan ja Salmenuitissa on nyt keväällä nähty saukkopari. Nuoret sudet etsivät itselleen reviierejä kuten ilmeisesti se varsin peloton susi joka helmikuussa ylitti Enäjärven Sammatista Karjalohjalle. Kuhaa ja siikaa istutettiin syksyllä eri puolille järveä. Kuhasaaliit ovat talviverkoilla olleet kohtalaiset, paikoin hyvät. ■

Muikkuja, kuva: Rolf Oinonen

Kalastuslupamyymiä

Enäjärven osakaskuntien ja kalastusyhdistyksen kalastuslupia myyvät henkilöt tai toimipaikat ovat tänä vuonna alla olevat. Huomaathan, että Enäjärven kalastusyhdistyksen luvat kattavat koko Enäjärven lukuunottamatta Sammatin Kiikalan kalastuskuntaa, jonne hankitaan omat luvat.

Enäjärven kalastusyhdistys (Taipale-Laidikkeen, Salitun, Salmen, Sakkolan, Mustlahden ja Nummijärven osakaskunnat)	Suomusjärven Kukkapuoti, Kitulantie 7	050 560 6905
	Marketta Kallionpää, Sahamaantie 55	050 569 3314
	Pekka Tuominen, Hevostie 9	040 841 1697
	Mustikkarinteen tila, Vesikarintie 30	044 513 8321
	Kikka Pätilä, Nummijärventie 719	044 335 8163
	soitto ensin	
	Segerin kukka, Keskustie 59	040 014 9329
	Unkan baarin tiloissa, soitto ensin, aukiolo vaihtelee	
Kiikalan osakaskunta	Lasse Kallio, Uimarannantie 11	050 566 6637
	Lasse Alén, Junnintie 77	040 047 1376

Viralliset kalastusenvälvojat näkyvät yhdistyksen sivuilla.

Myyntituotteet

Enäjärven suojeluyhdistys on tilannut muutamia tuotteita myytäväksi. Ostamalla näitä tuotteita tuet suojeluyhdistyksen toimintaa.

Enäjärven Suojeluyhdistyksen 50-vuotis juhlaustin.

Hinta 20 euroa/kpl. Uistin hienossa pakkauksessa.

Enäjärv kahvimuki.

Mukien koko on noin 2 dl. Mukeja on kahta lajia, toisessa näkyy auringon kajo järven pinnalla ja toisessa pilvet ja aurinko heijastuvat järven pintaan. Hinta 10 euroa/kpl. Kuvat Tapio Salokanto.

Lisätiedot : enajarvensuojeluyhdistys@gmail.com tai Helena Olkinuora 040-5639839.

Enäjärvipäivä

Järjestämme tänä vuonna taas Enäjärvipäivän yhden väli vuoden jälkeen. Viime vuonnahan juhlimme suojeluyhdistyksen puolivuosisatasta taivalta Sammatissa.

Ajankohta on 5.heinäkuuta 2025 alkaen klo 13.00 ja paikkana taas Sipilän uimapaikka Suomensjärven Laidikkeessa. Luvassa on mukavaa ohjelmaa, makkarapaistoa ja kahvittelua. Päivän teema on kalastus Enäjärvellä ennen ja nyt. Paikalle on kutsuttu kalastajia eri puolilta järveä kertomaan kokemuksistaan. Tervetuloa!

Suunnitteletko ulko-/sisämaalauksia, tapetointia tai jotakin muuta

Kaipaako kotisi, mökkisi, ulkorakennuksesi, pihasaunasi, aitasi tai laiturisi uutta maalia pintaan tai onko kyseessä uudiskohde?

Meiltä saat koko paketin! Luomme yhdessä aluksi maksuttoman suunnitelman halutulle kohteelle.

Kauden 2025 ulkomaalaustyöt myydään nyt, toimithan ripeästi. Säätsuosivat nopeimpia!

Työstämme saat myös kotitalousvähennyksen!

Ota rohkeasti yhteyttä!

p. 044 52 72 548/Sari saripohjola@hotmail.com

Toimitamme kohteeseen: telineet, suojaukset, pesut, välineet, maalit, ja tekijät.

SUOMUSJÄRVEN

TÄHTITIMPURIT

KUNNOLLA JA NOPEASTI
P. 0400-444 303

HALLITUS

HANNU LUMME
puheenjohtaja

ROLF OINONEN
varapuheenjohtaja

HELENA OLKINUORA
rahastonhoitaja sihteeri

ERKKI ARVOLA
jäsen

JOUKO LAITINEN
jäsen

CASIMIR LILIUS
jäsen

TAPIO SALOKANTO
jäsen

LEA SIIVOLA
jäsen

JUHO ÄYRÄS
jäsen

hm.lumme@gmail.com

050-565 5550

rolf.oinonen@gmail.com

040-839 8528

enajarvensuojeluyhdistys@gmail.com

040-563 9839

erkki.arvola@jfp.fi

050-571 3617

laitinen.jouko@gmail.com

050-596 7031

casimir.lilius@gmail.com

040-085 5250

tapio.salokanto@gmail.com

040-702 4664

lea.siivola@outlook.com

040-510 7008

juho.ayras@gmail.com

044-554 4018

**RENNOSTI PALVELEVA
RAUTAKAUPPA**

AVOINNA

MA-PE 7:00 - 17:00
LA 9:00 - 14:00
SU SULJETTU

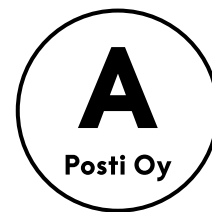
Jarkko Nyström ☎ 050 917 2935
Sanna Mäki ☎ 044 970 4976
Sami Nieminen ☎ 044 242 1395
Taija Koski ☎ 050 376 4974

**"Meiltä löydät
kaiken tarvittavan
rakentamiseen ja
remontointiin!"**

KOSKI TL • SUOMUSJÄRVI • SALO

www.rautanetkoski.fi

Posti Green

JÄSENMAKSU 2025

Maksamalla jäsenmaksun varmistat jäsenyytesi perinteikkäässä yhdistyksessä, joka toimii Enäjärven hyväksi! Saat kotiisi Enäjärvi-lehden ja tuet vesistönsuojelutyötä. Yhdistyksemme haluaa edistää myös järvemme virkistyskäyttöä ja kalastusta luonnonsuojelun näkökohdat ja rantarauha huomioiden. Ole hyvä ja ilmoita myös sähköpostiosoitteesi, mikäli et sitä ole vielä tehnyt, osoitteeseemme enajarvensuojeluyhdistys@gmail.com. Ilmoitathan myös mahdollisesti muuttuneet yhteystietosi. Mikäli jäsenmaksu jää maksamatta kahdelta vuodelta, joudumme poistamaan jäsenen jäsen- ja postitusluettelosta.

Henkilöjäsenen jäsenmaksu on 20 euroa kultakin perheenjäseneltä ja yhteisöjäsenmaksu on 200 euroa.

Enäjärven elävää historiaa: kirkkovene, jollaista on muinoin Enäjärvellä käytetty ja joka on edelleen jäsenistömme käytössä. Kuvattu Terävän rannassa, jossa sijaitsee myös tiettävästi Enäjärven vanhin olemassa oleva rakennus, kalastusmaja 1800-luvulta.

TILISIIRTO GIRERING	Saajan tilinumero Mottagarens kontonummer	IBAN FI46 4006 0010 0399 78	BIC	
	Saaja Mottagare	Enäjärven suojeluyhdistys ry Ihantolantie 380 25410 Suomensjärvi	Yhdistyksen jäsenmaksu 2025 Henkilö 20 € Yhteisö 200 €	
	Maksaja Betalare			
	Allekirjoitus Underskrift		Viitenro Ref.nr	
	Tililtä nro Från konto nr		Eräpäivä Förf.dag	Summa
			05.05.2025	

Maksu välitetään saajalle maksujen välityksen ehtojen mukaisesti ja vain maksajan ilmoittaman tilinumeron perusteella.

Betalningen förmedlas till mottagaren enligt villkoren för betalningsförmedling och endast till det kontonummer som betalaren angivit.

PANKKI BANKEN